וסדר השתלשלות בעשי' החיות מצומצם מאד ובכדי שיאיר אור רב מאא"ס ב"ה בעצמו ובכבודו הוא ע"י יצחק דייקא שהוא שרש הגבורות בוצינא דקרדוניתא שהוא קו המדה שמודד להיות חכם כו' ומשם נמשך תוס' אור וגילוי גם בעשי' הגשמי'. וזהו ויתן לך האלקים גם בבחי' צמצום וקאי ויתן על בחי' הוי"ה האמור למעלה בפ' אשר ברכו ה' ואף גם זאת בלי דעתו של יצחק רק בא אחיך במרמה שא"א להתלבש בבחי' הדעת וכענין שאמרו לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא כי ענין בזכותא הוא לפ"ע ההשתלשלות שכך ראוי לו משא"כ במזלא הוא למעלה מלפ"ע אף שאינו ראוי כו' והיה צריך לזה לתקן חטא עה"ד שהיה ג"כ במרמה ופתוי של נחש שע"י נתגשמו העולמות ונעשה עירוב גשמיות ברוחניות ולתקן זה עשה מהפוך אל הפוך והמשיך רוחניות ואורות העליונים שיהיה נמשך גם לגשמיות. משא"כ אלו לא קבל יעקב הברכות היה נמשך מן התורה רק ברוחניות לבד כמו שהוא למעלה וכדה על שכמה כו':

פרשת ויצא

ושבתי בשלום אל בית אבי והיה הוי' לי לאלקים והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים כו'.

וצריך להבין השייכות של האבן עם שם הוי' שכשהוי' יהיה לאלקים אז דוקא יהיה האבן בית אלקים כו'. גם צריך להבין כי לשון האבן הזאת הוא לשון נקיבה ומלת יהי' הוא לשון זכר. ולהבין את כל הנ"ל צריך להקדים ולבאר מ"ש לעיל מניה ויפגע במקום ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וגו' וישם אותה מצבה כו' וצריך להבין ענין האבנים מה הן. וגם מה שהיו תחלה אבנים הרבה כמ"ש ויקח מאבני המקום וגו'. ויעקב עשה מהן אבן אחת כו'. אך הנה בריש הפרשה כתיב ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. פי' יעקב הוא בחי' יו"ד עקב שהוא בחי' המשכת חכמה עילאה שהוא בחי' י' למטה מטה גם בבחי' עקביים. וזהו ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה שבחי' יעקב הוא הממשיך מבחי' באר שבע שהוא למעלה מעלה איהו וחיוהי וגרמוהי חד עד השתלשלות למטה מטה למדרגה היותר תחתונה שהוא בחי' חרן וכאשר יבואר לקמן בעז"ה. וכמ"ש צוה ישועות יעקב. ישועות הם ש"ע נהורין עילאין ובחי' יעקב מחבר וממשיך אותן למטה בבחי' עקביים ג"כ. וגם ישועות הוא מלשון שעה כמ"ש וישע ה' אל הבל וגו' שהוא בחי' יריד והמשכת אורו ית' למטה מטה כו'. אך בהשתלשלות אור ה' כ"כ בצמצומים רבים עד שבא גם למטה בבחי' חרן נעשה עלמא דפרודא לגמרי וכמ"ש ונהר יוצא מעדן שהוא בחי' חכמה עילאה להשקות את הגן כו'. ומשם יפרד שכשנמשך משם בהשתלשלות רבות וצמצומים רבים נעשים בחי' נפרדים בתכלית. ויעקב אע"ה רצה להעלותם למעלה מעלה שיהי' גם למטה בחי' יחוד ובטול ממש כמו שהוא למעלה חיוהי וגרמוהי חד כו'. ולזאת נאמר ויקח מאבני המקום כו'. כי הנה נודע שאבנים נקראו אותיות וכמ"ש בס"י שני אבנים בונות שתי בתים שלש אבנים בונות ששה בתים כו' להיות כמו שמאבנים הרבה נעשו תיבות שבהם התלבשו' השכל וגם כמו שהאבנים הם בחי' דומם שהוא מדרגה היותר תחתונה מכל הד' יסודות דצח"מ כמו כן האותיות לגבי השכל המלובש בהם הם בחי' דומם בתכלי' שאינם מערך השכל כלל. נמצא מובן מכל הנ"ל שאבנים נקראו אותיות וכמו"כ הוא למעלה. דהנה כתיב בדבר ה' שמים נעשו כו'. וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים. פי' שחיות כל העולמות שהם עולמות עד אין קץ וכמ"ש היש מספר לגדודיו. הנה עכ"ז מקור ושרש חיותם אינו אלא מבחי' מלכותו שהוא בחי' דבר ה' כו' המחיה ומהוה אותם מאין ליש תמיד. להיות שהם נבראים בע"ג שיש גבול להשגתן ומהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו'. ואינם כלל בערך לגבי אור ה' שהוא בבחי' א"ס המתגלה בעולמות עליונים. ולזאת אין יכולים לקבל חיותם רק מבחי' דבר ה' שהם אותיות שנבראו בהם שמים וארץ כו' שהם בחי' דומם לגבי אור א"ס ב"ה וכמ"ש קדוש ה' צבאות וכמארז"ל אות הוא בצבאות שלו ואף שהם אלף אלפין כמ"ש אלף אלפין ישמשונה ורבו רבבן קדמוהי וגו' וכמ"ש היש מספר לגדודיו. עכ"ז מאחר שהם בעלי גבול חיותם אינו אלא מבחי' אות א' בלבד שהוא בחי' דומם לגמרי לגבי שם הוי' שהוא בבחי' א"ס כו' כנ"ל. והנה השתלשלות כל העולמות ברבוי רבבות מדרגות תלוי הכל לפי אופן צירופי האותיות שבבחינת דבר ה' להתהוות נבראים פרטיים בעלי גבול ונפרדים כו'. ויעקב אע"ה רצה להעלותם למעלה. לזאת ויקח מאבני המקום שהם אותיות הרבה ועשה מהן אבן אחת שהוא אות היו"ד שזהו וישם מראשותיו כו' שכמו שלמטה באדם יש שכל ומדות והאותיות הם המלבישים לבחי' שכל ומדות שמתלבשים בהם. כמו"כ למעלה יש בחי' חב"ד וז"ת רק שם הוא חכים ולא בחכמה ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא ולאו מכל מדות אלין ששם הוא בבחי' יחוד ובטול בתכלית. וכמ"ש לך ה' הגדולה כו' וחיוהי וגרמוהי חד כו'. ובחי' דבר ה' הם האותיות שבהם מתלבשים חב"ד ומדות שהם ע"ס עליונות. ובחי' אות היו"ד שהיא נקודה קטנה מרמז על היות שבו מתלבש בחי' חכמה שהוא בחי' אין ובטול בתכלית. ואות הה"א שהיא בחי' התפשטות אורך ורוחב מרמז על שהוא בחי' לבוש לבחי' בינה וכו'. וכמו"כ שאר האותיות שבהם מתלבשים בחי' מדות העליונות. וזהו שיעקב עשה מכל האבנים אבן אחת שהוא אות היו"ד להעלותן לבחי' חכמה עילאה. ואזי אח"כ וישם אותה מצבה הוא בחי' אות הוא"ו שעשה והמשיך מבחי' י' לבחי' ו' להיות התלבשות בחי' חכמה עילאה למטה בבחי' תומ"צ וכנודע תמונת אות הוא"ו שעל ראשו נקודת היו"ד ואח"כ הולך ומתמשך למטה כמו כן אורייתא מחכמה עילאה נפקת ונמשך ומתפשט למטה בדברים גשמיים כו'. וזהו ויצוק שמן על ראשה פי' שמן הוא בחי' חכמה עילאה וכמ"ש שמן משחת קדש. להיות גלוי בחי' חכמה עילאה ממש למטה בבחי' מצבה הנ"ל שהוא בחי' תורה ומצות שמלובשים למטה בדברים גשמיים המחליף פרה בחמור כו' כשר פסול כו' עכ"ז יהיה בהם גילוי בחי' חכמה עילאה ממש כמו שהוא למעלה. וכמארז"ל מה להלן באימה וביראה אף כאן באימה וביראה. פי' מה להלן בשעת מתן תורה על הר סיני שהיו באימה וביראה שאז הי' בחי' גילוי בתכלית ששמעו מפי עצמות המאציל אנכי ה' אלקיך כו'. אף כאן היינו אף כמו שהתורה מלובשת למטה בדברים גשמיים יהי' ע"י גילוי חכמה עילאה ממש כמו שהי' אז וכמ"ש ואשים דברי בפיך כו'. ולהיות גילוי כזה למטה הוצרך יעקב מתחלה להעלותן למעלה מעלה לבחי' סוכ"ע. וכמ"ש וירימה מצבה להיות כי נעוץ סופן בתחלתן וע"ז נעוץ תחלתן בסופן כו' שמדרגה היותר גבוה יותר יכולה לירד ולהתפשט מטה מטה כידוע:

וזהן ושבתי בשלום אל בית אבי והי' הוי' לי לאלקים. שכל זה יהיה ע"י העלאות והמשכות שממטה למעלה ומלמעלה למטה שהוא בחי' וישם מראשותיו כו' ואח"כ ויצק עליה שמן כו' כנ"ל כי הנה אבי

שו"ה בוצינא, נדפס: חכם, בבוך 1099 ליתא תיבה זו.

קאי על יצחק וכמ״ש כי אתה אבינו שלע״ל יאמרו על יצחק כי אתה אבינו כו׳. והנה יצחק הוא מלשון צחוק ותענוג וכמ״ש צחק עשה לי כו׳ כל השמע יצחק לי והוא לשון עתיד שיתגלה בחי׳ התענוג העליון שלמעלה והוא ע״י בחי׳ הבירורי׳ שלמטה בבחי׳ אתכפיא ואתהפכא מחשוכא לנהורא ע״י העלאות והמשכות כנ״ל. וכמו התענוג והצחוק שלמטה שאינו אלא מאיזו שינוי והתחדשות כמו למשל צפור המדברת וכדומה שאין דרכה וטבעה לדבר משא״כ מאדם המדבר אין מקבלים תענוג כלל לפי שדרכו בתמידות לדבר. וכמו״כ ממש למעלה. הנה בחי׳ יעקב הוא י׳ עקב שהוא בחי׳ ירידת והשתלשלות אלקות עד למטה מטה גם בבחי׳ עקביי׳ שהם עולמות הנפרדים לגמרי ובעלי גבול כו׳. וכמ״ש ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה שנמשך ונשתלשל בהשתלשלות וצמצומים כ״כ להתהוות יש מאין בעלי גבול ועלמין דפרודי שהם בחי׳ נבראי׳ נפרדים שהם בחי׳ יש ונפרד בפ״ע שנק׳ חר״ן והוא מלשון נחר גרוני כו׳. והיינו שהחיות אלקות הנמשך ומתלבש בהם שנק׳ בחי׳ גרון שהוא קול כנודע מכוסה ומוסתר בהם לגמרי עד שהם עלמין דפרודי וחשך לגמרי כאלו הם יש ונפרד בפ״ע ואזי נק׳ חרן לשון נחר גרוני כו׳. וכמ״ש נאלמתי דומיה כו׳. והנה תכלית המכוון בירידת והשתלשלות אור ה׳ כ״כ למקום חשך ועלמין דפרודי. היינו בכדי שיהי׳ אתכפיא ואתהפכא מחשוכא לנהורא כו׳ להפוך את כל המדות רעות שהם האהבה ורשפי אש של הבלי עולם או הכעס כו׳ להפכם שיהיו רק לה׳ לבדו ולהיות בבחי׳ בטול הרצון לה׳ לבד ולא בבחי׳ יש ונפרד בפ״ע כו׳. ונק׳ בחי׳ זאת בחי׳ תשובה שהוא בחילא יתיר כו׳ דהיינו המדות רעות שהם ברשפי אש להפכם ולהשיבם לה׳ לבד כנ״ל (וזהו במקום שבעלי תשובה עומדין צדיקי׳ גמורים אין יכולים לעמוד). ועי״ז נעשה תענוג גדול למעלה והוא מבחי׳ אתכפיא ואתהפכא מחשוכא לנהורא שלמטה. וזהו יפה שעה אחת בתשובה כו׳ להיות שע״י בחי׳ תשובה דוקא נעשה התענוג למעלה כ״כ שהוא ממש כמשל צפור המדברת כנ״ל ואזי נעשה מבחי׳ חר״ן רנ״ה וכנודע על ענין חמץ ומצה שמאות החי״ת של חמ״ץ נעשה ה״א כמ״ש בזהר פ׳ פנחס ע״פ גער חי״ת קנה כו׳ ונעשה בחי׳ מצה. כמו״כ מחרן נעשה רנה כמ״ש באבוד רשעים רנה שהוא בחי׳ התענוג שנעשה למעלה מבחי׳ אתכפיא ואתהפכא כנ״ל. והנה בחי׳ התענוג הזה יתגלה לעתיד דוקא שאז ואת רוח הטומאה אעביר כו׳ שלא יהיה עוד בחי׳ חשך ובירורי׳ כמו שהוא עתה בעליות וירידות אלא כמ״ש בחריש ובקציר תשבות כמבואר במ״א. ויהיה בחי׳ גילוי אור ה׳ למטה בבחי׳ יחוד וביטול בתכלית כמו שהוא למעלה בעולמות עליונים דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד כו׳ שעתה הוא מאין ליש כו׳ משא״כ לעתיד יהיה מיש לאין בבחי׳ ביטול ואתהפכא כו׳. ואזי יתגלה בחי׳ ענג העליון שהוא בבחי׳ א״ס והוא בחי׳ יום הז׳ יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים שהוא בחי׳ גילוי ענג העליון כנודע שנעשה מהבירורים שלמטה בשיתא אלפי שנין כו׳. וזהו ושבתי כו׳ אל בית אבי שהוא בחי׳ חזרה והשבה של בחי׳ יעקב מבחי׳ חר״ן כנ״ל לבחי׳ רנה שנק׳ בית אבי שהוא בחי׳ יצחק שהוא בחי׳ הצחוק והתענוג העליון שיתגלה לעתיד מבחי׳ אתכפיא ואתהפכא הנ״ל:

וזהו שיאמרו לעתיד על יצחק דוקא כי אתה אבינו להיות כי זהו תכלית המכוון בירידת והשתלשלות העולמות כדי שעי״ז יהיה צחוק ותענוג למעלה כנ״ל. וזהו ושבתי בשלום כו׳. כי בחי׳ ענג הנ״ל שיתגלה לעתיד הוא דוקא ע״י בחי׳ העלאות והמשכות שהם בחי׳ הבירורים למטה בבחי׳ אתכפייא ואתהפכא כנ״ל שנקרא בחי׳ שלום. להיות כי שלום הוא המחבר שני הפכים וכמ״ש עושה שלום במרומיו. שמיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש כו׳. והנה כתיב שלום שלום לרחוק ולקרוב והיינו ב׳ בחי׳ שלום שלום מלמטה למעלה והיינו לרחוק שנעשה קרוב שהוא בחי׳ העלאה ממטה למעלה. ושלום מלמעלה למטה היינו בחי׳ ירידת והמשכת אלקות למטה בבחי׳ תורה ומצות כמבואר לעיל במ״ש ויצק שמן כו׳. וע״י ב׳ בחי׳ שלום הנ״ל שהם בחי׳ אתהפכא מחשוכא לנהורא שלא יהיו בבחי׳ עלמין דפרודי רק בבחי׳ יחוד וביטול כמו שהוא למעלה בעולמות עליוני׳ ממש ואזי אשוב אל בית אבי שיתגלה ממילא בחי׳ הענג העליון שהוא בבחי׳ א״ס ממש למעלה מעלה מהשתלשלות העולמות במדרגות רבות מעלה ומטה וחשך ואור. משא״כ לגבי עצמותו ומהותו ית׳ קטן וגדול שוים ממש בלי שינוי וכחשכה כאורה ממש. ואז והיה הוי׳ לי לאלקים כו׳. כי הנה כתיב כי שמש ומגן הוי׳ אלקים שכמו שהמגן הוא נרתק להשמש ומכסה ומסתיר על אור השמש כמו״כ שם אלקים הוא בחי׳ נרתק לשם הוי׳ ומכסה ומסתיר עליו להיות נבראים בעלי גבול ונפרדים בפ״ע משא״כ שם הוי׳ הוא בחי׳ המשכת אור ה׳ למטה כו׳. והנה כ״ז הוא בבחי׳ השתלשלות מעלה ומטה וחשך ואור אבל לעתיד שיתגלה בחי׳ ענג העליון שהוא למעלה מעלה מבחי׳ ההשתלשלות והוא למעלה מעלה מבחי׳ שם הוי׳ ושם אלקים ואזי מה שעתה הוא בחי׳ שם הוי׳ יהיה אז בחי׳ אלקים לגבי בחי׳ ענג העליון הנ״ל ואזי והאבן הזאת אשר שמתי מצבה כנ״ל יהיה בית אלקים שיהיה בית וכלי לבחי׳ אלקים דלעתיד שהוא בחי׳ הוי׳ עתה. וכל אשר תתן לי הוא לשון עתיד היינו כל עליות שיהיו לעתיד הכל עשר אעשרנו לך בבחי׳ מעשר כנודע וד״ל:

קיצור (א) הנה יעקב המשיך היו״ד ח״ע לבחי׳ עקביי׳ וזהו ענין יציאת יעקב מבאר שבע יסוד אי׳ לבחי׳ חרן כדי להעלות בירורי נוגה והיינו מה שלקח מאבני המקום שהם בחי׳ אותיות דבר ה׳ המלובשים בדצ״ח ועשה מהם אבן אחת הוא בחי׳ יו״ד שזהו וישם מראשותיו (ע׳ זהר ח״א דע״ב ופ׳ ויצא קנ״א ופ׳ ויחי רל״א ובמ״ש ע״פ אבן ישראל) ואח״כ וישם אותה מצבה המשכת בחי׳ ו׳ שנמשך מהיו״ד והוא ענין אורייתא מח״נ ויצק עליה שמן להיות מה להלן באימה ויראה אף כאן באימה ויראה: (ב) ועי״ז ושבתי בשלום אל בית אבי בחי׳ יצחק כי אתה אבינו והוא הצחוק והתענוג שיהיה לע״ל מבירורים אלו והיינו ע״י אתכפיא ואתהפכא נתברר מבחי׳ חר״ן ונהפך החי״ת לה״א להיות רנ״ה בחי׳ תענוג (ועד״ז בענין יצ״מ מיצר הגרון ע״ד בחי׳ חרן נחר גרוני כו׳ וימררו חיי אבותינו וכשנעשה יצ״מ הוא בחי׳ מצה משא״כ חמץ כענין ההפרש בין חרן לרנה): (ג) וגילוי ענג זה ע״י ב׳ בחי׳ שלום לרחוק ולקרוב ואז שם הוי׳ יהיה רק בבחי׳ אלקי׳ לגבי גילוי ההוא ולפיכך האבן הזאת שהיא בחי׳ המל׳ המקבלת משם הוי׳ יהיה בחי׳ בית אלקים (וגם י״ל כיון דלע״ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו ע״כ שייך בחי׳ זו בשם אלקים וז״ש צחוק עשה לי אלקים):

ביאור על הנ״ל

והיה הוי״ה לי לאלקים והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים. להבין ענין תפלה ובקשה זו שהוי״ה יהי׳ בבחי׳ אלקים והאבן בבחי׳ בית אלקים. וכדי להבין איך תהיה האבן במדרגה גדולה כ״כ להיות מכון ומשכן להשראת קדושה עליונה עד שיהיה חל שם שמים על האבן שתהיה נק׳ בשם בית אלקים. הנה צריך להבין ענין הפרשה כולה ויצא יעקב כו׳ והענין דכתיב